

BIULETYN KOWIEŃSKI**W I L B I**

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) WIELKA-POHULANKA 19—7.

Nr. Wilno, dnia 17 czerwca 1933 r. 879.

T r e ś ć n u m e r u :**I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.****K r o n i k a .**

Dział. Str.

1. "Memeler Dampfboot" o mowie ministra Zauniusa.-	I.	1.
2. "Idische Stimme" o potrzebie zmiany litewskiej polityki handlowej.-	"	"
3. Dalsze rokowania litewsko-niemieckie w sprawie małego ruchu granicznego.-	"	2.
4. Poseł Zechlin o nowej ustawie o obcokrajowcach w Litwie.-	"	"
5. Litwa za rozejmem celnym.-	"	"
6. Sprawa czerwcowej raty długu litewskiego Ameryce.-	"	"
7. Zlecenie dla delegacji litewskiej w Londynie.-	"	"
8. Nowy kontyngent eksportu bekoniów do Anglii.-	"	"
9. Litwa na konferencji pracy w Genewie.-	"	"
10. Zmiany na placówkach dyplomatycznych.-	"	3.
11. Dokoła spisu ludności w Prusach Wschodnich.-	"	"

**III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ
I ŻYCIE SPOŁECZNE.****K r o n i k a .**

12. Obchód "Dnia Wilna" w Marjampolu.-	III.	"
13. Wyrok Sądu Wojennego w sprawie "bojowników o wolność".-"	"	"
14. Wybory dziekanów na uniwersytecie kowieńskim.-	"	"
15. Aresztowanie b.konsula Raczkauskasa.-	"	"
16. Imieniny prezydenta Smetony.-	"	"

x x

x x

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

K r o n i k a .

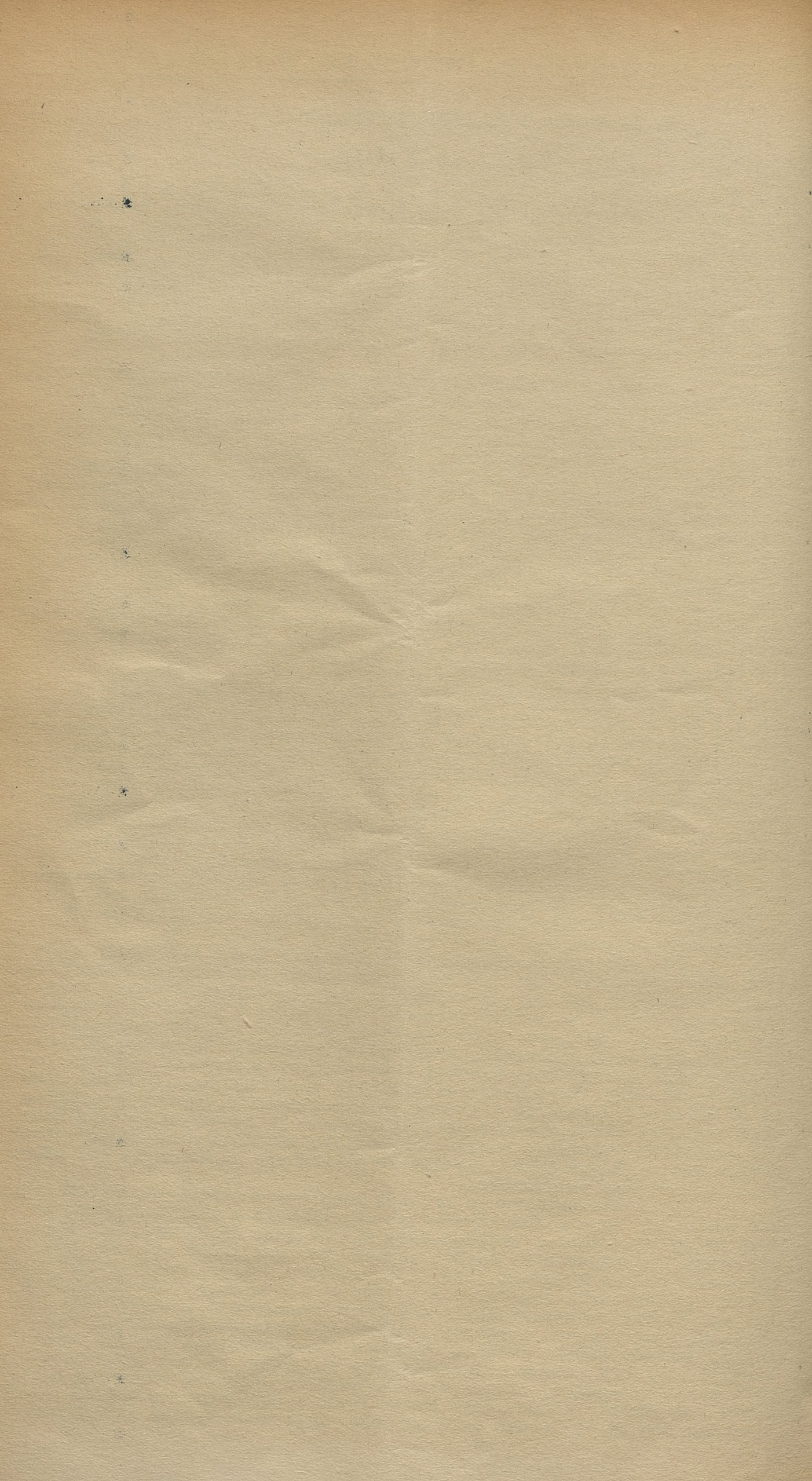
"Memeler Dampfboot" o mowie ministra Zauniusa. "Memeler Dampfboot" /VI:1933/ omawiając, przemówienie ministra Zauniusa, wygłoszone w czasie obchodu dziesięciolecia Kraju Kłajpedzkiego zaznacza, iż niektóre pp ustępy przemówienia były tak dalece ogólnikowe i dyplomatyczne, że słuchacz mógł wywnioskować z nich zależnie od osobistego stanowiska wszystko, co zechciał. Minister Zaunius oświadczył m.in., iż niedopuszczalnym jest, aby obywatele obcej narodowości wyzyskiwali swe stosunki z zagranicą dla rozszerzenia swego narodowego stanu posiadania przy pomocy środków z zagranicy.

Komentując te słowa, "Mem.Dampfboot" wyraża przypuszczenie, iż min.Zaunius nie miał prawdopodobnie na myśli tego, że dla ludności niemieckiej w Kłajpedzie niedopuszczalne są wszelkie stosunki z narodem macierzystym. Stanowisko, jakie Litwa praktycznie zajmuje w kwestji stosunków między narodem macierzystym a jego częściami w innych krajach nie pozwala na takie przypuszczenie. Wiadomem jest, iż w Litwie istnieje t-stwo popierania Litwinów zagranicą i że zbieranie środków pieniężnych, będące jednym z głównych zadań tego towarzystwa, dokonywane jest chyba nie dla pokrycia jedynie jego kosztów utrzymania. Należy tu wskazać na wydatną pomoc, jaką otrzymuje mała mniejszość litewska w Prusach Wschodnich, aby wyciągnąć stąd wnioski, że niewszystkie środki pochodzące z zagranicy są nielegalne. Należy przede sądzić, że minister Zaunius miał na myśli inne środki, gdy oświadczył, że zastosowanie ich może stworzyć niedające się przezwyciężyć trudności. Byłoby też lepiej, gdyby minister Zaunius wypowiedział się w tej sprawie bardziej jasno.-

"Idische Stimme" o potrzebie zmiany litewskiej polityki handlowej. "Id.Stimme"/VI.1933/:W związku ze zbliżającymi się litewsko-angielskimi rokowaniami handlowymi kowieński "Id.Stimme" zamieszcza dłuższą wzmiankę, w której dowodzi, iż układy handlowe z Anglią wróżą lepsze wyniki, niż z Niemcami. Zdaniem pisma, już oddawna należało uregulować stosunki handlowe z Anglią. Pomiędzy Anglią a Litwą nie istniała żadna umowa handlowa, a litewsko-angielskie stosunki handlowe regulowane były dotąd na mocy wymiany not między Litwą i Anglią z dn.6 maja 1922 r. W ciągu tych jedenastu lat wiele się jednak zmieniło: uległa zmianie struktura gospodarcza i eksportowa Litwy, zmieniły się stosunki handlowe z różnemi krajami a również i z Anglią. Zwłaszcza kwestja uregulowania stosunków handlowych z Anglią stała się aktualna po konferencji ottawskiej.

Jak wiadomo, konferencja ta zburzyła dawną liberalną politykę handlu angielskiego. Zgodnie z uchwałami konferencji ottawskiej, Anglja rozwinęła politykę protekcjonalizmu agrarnego. Poczęła więc ograniczać import produktów rolnych z zagranicy i popierać jednocześnie wytwórczość krajową. Polityka ta przyniosła znaczne szkody Danji, Szwecji, Norwegji, Holandji, Argentynie, Finlandji i krajom bałtyckim. Ze wszystkiemi wymienionemi krajami Anglja prowadzi obecnie rokowania handlowe. Narazie zawarła Anglja umowę handlową z Danją, która to umowa służy za wzór z innemi zainteresowanemi państwami. Pomimo więc tego, iż Litwa niezbyt przychylnie ocenia zasady zawarte w umowie angielsko-duńskiej, będzie ona musiała pójść tą samą drogą, jaką poszła Danja. Umowa angielsko-duńska opiera się na zasadzie jak najdalej posuniętej wzajemności.

Litewsko-angielskie bilanse handlowe z okresu ostatnich 3-ech lat wskazują, że w r.1930-tym Litwa importowała z Anglji towarów na sumę 24,07 milj.litów, eksportowała zaś na sumę 65,04 milj.lt. W r. 1931-szym importowała z Anglji towarów na sumę 19,61 milj.lt., eksportowała zaś na 90,43 milj.lt. i w r.1932-gim importowała 17,99 milj.litów, eksportowała zaś 78,28 milj.lt. A więc w ciągu ostatnich 3-ech lat aktywa litewsko-angielskiego bilansu handlowego dosięgły 172,03 milj.lt. Przy obecnej sytuacji zwiększenie eksportu litewskiego do Anglji możliwe będzie jedynie wtedy, o ile poczynione zostaną odpowiednie ulgi dla eksportu angielskiego do Litwy. To też fachowcy nie mogą dotąd zrozumieć, dlaczego Litwa podjęła najpierw rokowania handlowe z Niemcami, które, jako rynek zbytu w porównaniu z Anglią przedstawiają dla Litwy bardzo małą wartość. Logicznem byłoby zachowanie

wszystkich atutów, aby móc zadośćuczynić sprawiedliwym żądaniom Anglii, która wysuwa, jako główną zasadę postulat wyrównania bilansu handlowego. Dotąd głównymi artykułami, jakie Litwa importowała z Anglii były: blacha, śledzie, węgiel kam., wyroby bawełniane i wełniane oraz surowce włókiennicze. Na mniejsze sumy poczęto w r.ub. wwozić z Anglii również sól, superfosfat, cement, koks i żelazo. Zakres więc towarów wwożonych z Anglii do Litwy należałoby rozszerzyć. Chęć wzmocnienia stosunków handlowych z Anglią przejawia się zarówno w sferach rządowych, jak i wśród większości importerów litewskich.

Na zakończenie "Id.Stimme" wyraża zdanie, iż wzmocnienie importu z Anglii do Litwy może nastąpić jedynie kosztem hitlerowskich Niemiec, o co też i chodzi kupcom żydowskim. W tym jednak punkcie interesy państwa zbiegają się z interesami kupiectwa żydowskiego w Litwie.-

Dalsze rokowania litewsko-niemieckie w sprawie małego ruchu granicznego. Prasa kowieńska /z 13.VI.1933/:Dn.11 czerwca r.b. odbyła się narada z przybyłymi do Kowna dwoma niemieckimi znawcami prawnikami dla omówienia kwestyj prawnych, związanych z litewsko-niemieckimi rokowaniami handlowymi. W naradzie wzięli udział ze strony Litwy dyrektorowie Departamentów Handlu i Ekonomicznego M.S.Z. pp.Norkajtis i Kuzminskas oraz dyrektor Dep.Ochrony Obywatelskiej p.Nowakas. Tematem obrad był mały ruch graniczny, przeciwko któremu wystąpili hitlerowcy w Tylży i Ejtkanach. Prawnikom niemieckim wskazano, iż tolerowanie przez rząd niemiecki antylitewskiej naganki hitlerowskiej należy uważać za pogwałcenie istniejących między Litwą a Niemcami umów.

Rokowania w sprawie małego ruchu granicznego trwają nadal.-

Poseł Zechlin o nowej ustawie o obco-krajowcach w Litwie. Prasa kowieńska /z 14.VI.1933/: Dn.13 czerwca r.b. poseł niemiecki w Kownie p.Zechlin odwiedził premiera Tubelisa, wykonywującego obowiązki ministra Spraw Zagr. podczas nieobecności ministra Zauniusa. W rozmowie z premierem wyraził poseł Zechlin niezadowolnienie rządu niemieckiego z powodu nowej ustawy o obywatelach obcych.

Ustawa ta przede wszystkim grozi obywatelom niemieckim w Kraju Kłajpedzkim utraceniem zajmowanych stanowisk.-

Litwa za rozejm celny. Prasa kowieńska /z 14.VI.1933/:Powołany przez Ligę Narodów komitet dla przygotowania konferencji gospodarczej zaproponował wszystkim państwom rozejm celny. Rząd litewski rozpatrzył zalecenie L.N. i zdecydował wyrazić gotowość przystąpienia do rozejmu celnego. Rząd litewski wyraża jednak życzenie, by inne państwa ustabilizowały swe cła dla eksportu litewskiego.-

Sprawa czerwcowej raty długu litewskiego Ameryce. Prasa kowieńska /z 14.VI.1933/:Litwa nie zapłaci czerwcowej raty długu Ameryce, której płatność przypadała na dzień 15 czerwca. Niespłacenie tej raty należy tłumaczyć nie trudnościami finansowymi lecz okolicznością, że na międzynarodowej konferencji gospodarczej w Londynie kwestja długów ma być rozpatrzona w skali międzynarodowej, to też rząd litewski pragnie poczekać na wynik konferencji.-

Zlecenie dla delegacji litewskiej w Londynie. Prasa kowieńska /z 14.VI.1933/:Delegacja litewska na konferencji gospodarczej w Londynie otrzymała zlecenie od rządu podjęcia rokowań z angielskimi kupcami leśnymi w sprawie importu lasu litewskiego do Anglii.-

Nowy kontyngent eksportu bekonów do Anglii. Elta /z 13.VI.1933/:Od dn.23 czerwca do 22 lipca Litwa będzie mogła wyeksportować do Anglii 35.100 centnarów bekonów i od 23 lipca do czasu unormowania sprawy wwozu 34.200 cent. bekonów.-

Litwa na konferencji pracy w Genewie. Prasa kowieńska /z 13.VI.33/:Dn.8 czerwca rozpoczęła się w Genewie konferencja pracy, na którą Litwa nie wysłała pełnego składu delegacji. Reprezentują ją na konferencji radca w sprawach ekonomicznych poselstwa w Paryżu Dobkiewiczus oraz płk.Lanskoronskis.-

Zmiany na placówkach dyplomatycznych. Prasa kowieńska /z 13.VI.1933/:Dotychczasowy poseł finlandzki w Litwie, rezydujący stale w Rydze p.Hynninen zostaje przeniesiony na inne stanowisko. Miejsce jego zajmie p.E.Palin, b.radca poselstwa finlandzkiego w Kopenhadze, kierownik wydziału Ligi Narodów i dyrektor Departamentu Finlandzkiego M.S.Zagr. Litwa wyraziła zgodę na nominację nowego posła.

Dotychczasowy poseł St.Zjednoczonych p.Skinner zostaje przeniesiony na stanowisko ambasadora do Turcji.

Dokoła spisu ludności w Prusach Wschodnich."Rytas" Nr.133 /VI.1933/:Zamieszkujący w Prusach Wschodnich Litwini, obawiając się represyj politycznych podczas dotychczasowych spisów ludności podawali się w większości wypadków za Niemców. W czasie jednak przeprowadzanego w dn.16 czerwca spisu ludności w Prusach Wschodnich Litwini zamierzają pomimo wszystko wystąpić, jako ludność litewska.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

K r o n i k a .

Obchód "Dnia Wilna" w Marjampolu."Liet.Aid." Nr.132 /VI.1933/:Dn.11 czerwca b.r. marjampolski okręg Zw.Wyzw.Wilna zorganizował obchód "Dnia Wilna". Wobec zebranej ludności przemówienie wygłosił prezes komitetu okręgu marjampolskiego Zw.Wyzw.Wilna Pius Matkiewiczius, który wskazał na znaczenie dnia święta i na ogrom krzywdy, jaką kupiecy-Polacy wyrządzili Litwie. Pozaatem przemawiali: delegat centr.zarządu Z.W.W. Grabauskas i komendant wojskowy,dowódca 24 okręgu związku szaulisów Kerbelis.Uroczystość upłynęła pod znakiem niezłomnego postanowienia wyzwolenia Wilna.

Wyrok Sądu Wojennego w sprawie "bojowników o wolność". Prasa kowieńska /z 14.VI.1933/:Trybunał Najwyższy rozpatrzył skargę kasacyjną skazanych w procesie "bojowników o wolność" Litwy Bernotasa, Laukajtisa i Kimszy. Wyrokiem Sądu Wojennego Bernotas został skazany na 6 lat ciężkiego więzienia, pozostali na 2 lata każdy. Trybunał wyrok Sądu Wojennego uchylił i zalecił Sądowi Wojennemu rozpatrzenie sprawy w nowym składzie.-

Wybory dziekanów na uniwersytecie kowieńskim .Prasa kowieńska /z 14.VI.1933/:W związku z wygaśnięciem kadencji dziekanów wydziałów uniwersytetu kowieńskiego,wszystkie wydziały uniwersyteckie z wyjątkiem teologii ewangelickiej przystąpiły do obioru nowych dziekanów. Wydziały medyczny, humanistyczny i przyr.-matematyczny obrały tych samych dziekanów w osobach profesorów:Łaszasa, Kreve-Mickiewicziusa i Zemajtisa. Dziekanem wydziału technicznego na miejsce prof.Vasilauskasa został prof.Grynkiewiczius. Obiór dziekana wydz.prawnego został odłożony na jesień.-

Aresztowanie b.konsula Raczkaukasa."Rytas" Nr.133 /VI.1933/:Były konsul litewski w Ameryce Południowej p.Raczkauskas został aresztowany pod zarzutem przyswojenia cudzego spadku oraz roztrwonienia w czasie pobytu w Londynie pieniędzy skarbowych.-

Imieniny prezydenta Smetony."Echo" Nr.160. /VI.1933/:W dn.13 czerwca prezydent Litwy Antoni Smetona obchodził dzień swych imienin. W związku z tem Radjo kowieńskie nadało życzenia mieninowe dla dostojnego solenizanta. Kowno przyozdobione było w dniu imienin barwami narodowymi, zaś w kościele garnizonowym odbyło się uroczyste nabożeństwo, na którym byli obecni członkowie rządu litewskiego.-

